
I. DE ONTWIKKELING DER MODERNE SCHILDERKUNST

Het leven is in voortdurende beweging.

Wij nemen het leven uiterlijk waar en innerlijk.

De kunst drukt onze waarneming van het leven uit, niet slechts de *uiterlijke* waarneming, maar bovenal de *innerlijke*. Hoe meer deze waarneming zich tot het *uiterlijke* bepaalt, hoe oppervlakkiger de kunst is, hoe meer deze waarneming zich naar het *innerlijke* richt, hoe dieper, geestelijker, abstracter de kunst zijn zal.

Zoo heeft de kunst door alle eeuwen heen in verschillende vormen de verhouding gerealiseerd, waarin de verschillende volkeren tot het leven stonden; al wat de volkeren in het leven vonden, hebben zij in hun kunst uitgedrukt. Vandaar dat de kunst zich met de hoogste waarheid der volkeren in betrekking tot het leven heeft bezig gehouden. Omdat de kunst het eeuwigbewegende leven tot onderwerp heeft, is zij genoodzaakt voortdurend van uitdrukkingwijze te veranderen. Deze voortdurende verandering is de *beweging* of evolutie der kunst. De kunst is voortdurend in beweging, omdat het leven haar dit zoo beveelt en wanneer het ons overkomt, zooals thans, dat wij de kunst van dezen tijd niet begrijpen, dan komt dat niet doordat de kunst stilstond, maar dan komt het, omdat *wij* niet met de kunst medebewogen.

Wij stonden stil en de kunst ging aan ons voorbij: ziedaar wat zoovelen van ons in dezen tijd overkomt. Het is mijn bedoeling u door deze voordracht nader te brengen tot de kunst van dezen tijd, d. i. de schilderkunst, om u te doen zien op welke wijze